

Sygn. akt VIII C 786/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia: 4 czerwca 2013 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia Wydział VIII Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Bartłomiej Koelner

Protokolant: Bernadeta Piskorek

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2013 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa: K. M.

przeciwko: G. G., W. P.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanych G. G. oraz W. P. na rzecz powódki K. M. kwoty po 7885,00 zł (siedem tysięcy osiemset osiemdziesiąt pięć złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 września 2011 r. do dnia zapłaty;

II. oddala dalej idące powództwo;

III. nakazuje pozwanym G. G. oraz W. P., aby uiszcili na rzecz Skarbu Państwa (kasa tutejszego Sądu) kwoty po 437,50 tytułem zwrotu opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 września 2011 r. powódka K. M. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanych U. P. (1), B. P., W. P. i G. G. solidarnie kwoty 35 000 zł stanowiącej 1/10 części wartości lokalu przy ul. (...) we W., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu. Jednocześnie wniosła o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, iż matka jej ojca R. P., a jej babcia testamentem sporządzonym w formie aktu notarialnego do spadku powołała U. P. (1), G. G., B. P. oraz W. P.. Na tej podstawie każdy z pozwanych nabył po 1/4 części spadku, w którego skład wchodzi mieszkanie własnościowe położone we W. przy ul. (...) o pow. 55,32 m², warte 350 000 zł. Podniosła, iż jej ojciec dziedziczyłby 1/5 części, w związku z czym wnosi o zasądzenie 35 000 zł.

Postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2012 r. powódka została zwolniona z obowiązku uiszczania kosztów sądowych.

Na rozprawie w dniu 2 października 2012 r. powódka oświadczyła, iż nie ma roszczeń w stosunku do U. P. (1) i B. P. i cofa w stosunku do nich powództwo, na co pozwana U. P. (2) wyraziła zgodę, działając również w imieniu swojego brata B. P..

W piśmie procesowym z dnia 1 listopada 2012 r. pozwany W. P. wniósł o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu wskazał, iż K. M. nie jest biologicznym dzieckiem jego brata R.. Wiadomość taką pozyskał od swojego brata, a K. M. ją potwierdziła wielokrotnie twierdząc, iż może być on co najwyżej jej wujkiem. Podniósł, iż nigdy nie wykazywała chęci pomocy w trudnych chwilach dla jego rodziny. Na prośby o pomoc dla spadkodawczyni reagowała

śmiechem. Nie uczestniczyła również w pogrzebie. Wskazał, iż jego brat R. nie przyczynił się do zgromadzenia przez jego matkę majątku, dlatego też on ani jego dzieci nie zostali ujęci w testamentie. Podniosła, iż K. M. jest niegodna zachowku, gdyż traktowała jego rodzinę z pogardą, opowiadała o swoim ojcu nie prawdę oraz oczerniała jego matkę.

Postanowieniem z dnia 27 listopada 2012 r. umorzono zostało postępowanie wobec pozwanych U. P. (1) i B. P..

Na rozprawie w dniu 27 listopada 2012 r. pozwana G. G. wniosła o uznanie K. M. za niegodną zachowku z uwagi na fakt, iż nie dopełniała obowiązków rodzinnych, nie interesowała się rodziną i nie opiekowała się nią, nie znała babci ani dziadka.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawczyni M. P. zmarła w dniu 1 sierpnia 2008 r. Ostatnio stale zamieszkiwała we W., przy ul. (...).

M. P. w chwili śmierci była wdową. Posiadała piątkę dzieci - trzech synów B. P., W. P. i R. P. oraz dwie córki – G. G. i U. P. (1). Nie posiadała dzieci pozamałżeńskich i przysposobionych.

(bezsporne)

Syn spadkodawczyni R. P. zmarł w 1987 r. i pozostawił jedną córkę – powódkę K. M..

Dowód: - odpis skrócony aktu urodzenia K. P. w aktach sprawy o sygn. IX Ns 481/08

- odpis skrócony aktu małżeństwa K. P. (M.) w aktach sprawy o sygn. IX Ns 481/08

W dniu 12 stycznia 2006 r. spadkodawczyni sporządziła testament notarialny na mocy którego powołała do całości spadku, w częściach równych swoje dzieci synów B. P. i W. P. oraz córki G. G. i U. P. (1).

(bezsporne)

Spadek po M. P., nabyli na podstawie testamentu notarialnego z dnia (...) synowie spadkodawczyni B. P. i W. P. oraz córki G. G. i U. P. (1) w 1/4 części każdy z nich wprost.

Do kręgu ustawowych spadkobierców zmarłej należeli synowie spadkodawczyni B. P. i W. P., córki spadkodawczyni G. G. i U. P. (1) oraz wnuczka spadkodawczyni K. M..

Dowód: - postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia z dnia 9 marca 2009 r. oraz akty stanu cywilnego w aktach IX Ns 481/08.

W skład spadku po M. P. wchodził lokal mieszkalny stanowiący odrębną własność położony we W., przy ul. (...) o wartości 315.400 zł, który został w ramach działu spadku przyznany na własność pozwanej G. G.. Pozwana tytułem spłat zapłaciła na rzecz U. P. (1), B. P. oraz W. P. kwoty po 78.850 zł.

Dowód: - postanowienie z dnia 20 czerwca 2011 r., wydane w sprawie o sygn. akt IX Ns 452/09 k. 52.

Sąd zważył, co następuje

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie co do zasady i w zasadniczej części co do wysokości.

Podstawę roszczenia powódki stanowił art. 991 § 1 k.c., zgodnie z którym zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadła przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek).

Natomiast zgodnie z art. 1002 k.c. roszczenie z tytułu zachowku przechodzi na spadkobiercę osoby uprawnionej do zachowku tylko wtedy, gdy spadkobierca ten należy do osób uprawnionych do zachowku po pierwszym spadkodawcy.

Powódka wskazywała, że gdyby dziedziczenie po M. P. nastąpiłoby w porządku ustawowym, wówczas nabyłaby 1/5 części spadku jako wnuczka spadkodawczyni – córka zmarłego syna spadkodawczyni R. P.. Tym samym należny jej zachówek wynosi połowę tego udziału. Powódka wskazała, że w skład spadku wchodzi prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego we W. przy ul. (...).

Nie budzi wątpliwości, że powódka należy do kręgu osób uprawnionych do zachowku - jest córką syna spadkodawczyni R. P. i dziedziczyłaby 1/5 spadku gdyby nie sporządzono testamentu (por. art. 931 § 1 k.c.), toteż należy jej się zachówek odpowiadający 1/10 części wartości masy spadkowej (por. art. 991 § 1 k.c.). Nie budzi również wątpliwości, że pozwani są spadkobiercami testamentowymi legitymującymi się postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku zapadłym przed tut. Sadem w sprawie IX Ns 481/08, a powódka nie otrzymała ze spadku niczego, ani nie otrzymała swego zachowku w postaci darowizny czy zapisu.

W ocenie Sądu wbrew twierdzeniom pozwanego W. P. brak było jakichkolwiek podstaw do uznania, iż powódka nie jest osobą uprawnioną do zachowku, gdyż nie jest córką R. P. bowiem z dokumentów zgromadzonych w załączonych aktach o sygn. IX Ns 481/08 w postaci skróconego aktu urodzenia i skróconego aktu małżeństwa K. M. jednoznacznie wynika, iż jest ona córką R. P..

Roszczenie powódki zasługuje zatem na uwzględnienie co do zasady.

Należało zatem ustalić wartość substratu zachowku należnego powódce.

Bezspornym w sprawie było, iż w skład majątku spadkowego wchodził wyłącznie lokal mieszkalny przy ul. (...) we W..

Dla ustalenia substratu zachowku koniecznym było zatem ustalenie wartości przedmiotowego lokalu mieszkalnego. W ocenie Sądu dla potrzeb ustalania wartości substratu zachowku zasadnym jest przyjęcie wartości nieruchomości wskazanej w postanowieniu o dziale spadku tj. kwoty 315 400 zł. Zauważyć bowiem należy, iż spadkobiercy U. P. (1) oraz B. P. w toku procesu uczynili zadość żądaniu powódki i uiszcili na jej rzecz kwoty po 7885 zł stanowiące 1/10 przyznanych im w postępowaniu działowym spłat. Ponadto powódka, w żaden sposób nie wykazała, iż wartość nieruchomości odbiega od wartości ustalonej w tym postępowaniu. Wysuwając twierdzenia, iż nieruchomość warta jest w chwili obecnej 350 000 zł nie podjęła inicjatywy dowodowej w tym zakresie.

Tym samym stwierdzić należało, iż wartość substratu zachowku wynosi 315 400 zł. Zatem przy dziedziczeniu ustawowym powódka jako wnuczka spadkodawczyni nabyłaby udział odpowiadający 1/5 wyliczonego substratu zachowku tj. 63 080 zł. Wartość zachowku należna powódce odpowiada więc kwocie 31 540 zł jako 1/2 tej kwoty.

W związku z tym, iż do spadku zostało powołanych czterech spadkobierców Sąd zasądził od każdego z pozwanych po 1/4 z należnej powódce tytułem zachowku kwoty, czyli kwoty po 7885,00 zł.

W konsekwencji Sąd w pkt II wyroku oddalił dalej idące powództwo.

Mając na uwadze, iż pomiędzy spadkobiercami przeprowadzono dział spadku, a każdy z nich dziedziczył w częściach równych wskazać należy, iż brak było podstaw do solidarnego zasądzenia kwot należnych od nich na rzecz powódki, gdyż obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek należy zgodnie z art. 922 § 2 k.c. do długów spadkowych. Zgodnie natomiast z art. 1034 § 2 k.c. od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów.

Odnosząc się do twierdzeń pozwanych, iż powódka nie uczestniczyła w życiu rodzinnym, nie interesowała się rodziną oraz oczerniała członków ich rodziny, które potraktować należało jako zarzut nadużycia prawa podmiotowego wskazać należy, że przyznanie prawa do zachowku służy urzeczywistnieniu obowiązków moralnych, jakie spadkodawca ma wobec osób najbliższych. Z tego względu ocena roszczenia z punktu widzenia zasad współżycia społecznego powinna

być w sprawach o takie roszczenia zastrzona. Dlatego też do nadużycia prawa będzie mogło dojść jedynie wyjątkowo, w przypadkach szczególnie rażących. Przede wszystkim zastosowanie art. 5 k.c. nie może udaremniać celów instytucji zachowku, którym jest ochrona interesów majątkowych najbliższych krewnych przez zapewnienie im, niezależnie od woli spadkodawcy, a nawet wbrew jego woli, roszczenia pieniężnego odpowiadającemu ułamkowi wartości udziału w spadku, który by im przypadał przy dziedziczeniu ustawowym. W ocenie Sądu w niniejszej sytuacji nawet gdyby pozwani wykazali w postępowaniu dowodowym prawdziwość swoich twierdzeń nie sposób byłoby uznać, iż jest to przypadek szczególnie rażący. Ponadto materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, w postaci zeznań świadka U. P. (1) i A. Z. nie daje podstaw do uznania, iż powódka nie interesowała się spadkodawczynią, czy też wyrażała się pogardliwie o którymkolwiek z członków rodziny.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. zgodnie z którym wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Sąd zasądził odsetki zgodnie z żądaniem pozwu od dnia wniesienia pozwu, z uwagi na fakt, iż orzeczenie zasądzające zachówek ma charakter rozstrzygnięcia deklaratoryjnego. Sąd w procesie o zachówek kontroluje jedynie prawidłowość ustalenia przez uprawnionego wysokości żądanej z tego tytułu kwoty. Natomiast zobowiązanie do zapłaty zachowku jest zobowiązaniem z natury rzeczy bezterminowym, dlatego też przekształcenie go w zobowiązanie terminowe następuje stosownie do treści art. 455 k.c. (niezwłocznie) - w wyniku wezwania wierzyciela (uprawnionego z tytułu zachowku) skierowanego wobec dłużnika (spadkobiercy) do spełnienia świadczenia. Uznać należało, iż powódka kierując przeciwko pozwanym powództwo wezwała ich do zapłaty, w związku z czym roszczenie stało się wymagalne i od tej chwili zasadnym było żądanie odsetek w przypadku opóźnienia.

Z tych też przyczyn orzeczono jak w punkcie I wyroku.

Orzeczenie z punktu III ma swoją podstawę w art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Brakująca opłata sądowa wyniosła 875 zł. Sąd mając na uwadze wynik postępowania nakazał pozwanym, aby uiścili na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Śródmieścia) kwoty po 437,50 zł tytułem brakującej opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona.